

מכון ירושלים
למחקרי מדיניות
FOR POLICY
معهد القدس
لبحث السياسات

אינדיקטורים לחברה החרדית בירושלים, 2020

עומר יניב, מאיה חושן, יאיר אסף-שפירא

אינדיקטורים לחברה החרדית בירושלים, 2020

עומר יניב, מאיה חושן, יאיר אסף־שפירא

ירושלים, 2021

הוצאת הפרסום לאור התאפשרה הודות לתמיכה של שותפיו:

מכון ירושלים למחקרי מדיניות | פרסום מספר 559
מחקר מלווה לתוכנית היובל לפיתוחה הכלכלי של ירושלים

אינדיקטורים לחברה החרדית, 2020

עומר יניב, מאיה חושן, יאיר אסף־שפירא

עימוד: נגה מזרחי, נגה עיצוב גרפי

עיצוב כריכה: סטודיו אירה גינזבורג

לציטוט (APA):

יניב, ע', חושן, מ' ואסף־שפירא, י' (2021). **אינדיקטורים לחברה החרדית, 2020**. מכון ירושלים למחקרי מדיניות.

© 2021, מכון ירושלים למחקרי מדיניות

בית חי אלישר

רח' רד"ק 20, ירושלים 9218604

טלפון: 02-5630175

jerusalem-institute.org.il

E-mail: info@jerusalem-institute.org.il

תוכן עניינים

4	הקדמה
6	תקציר מנהלים
8	ניתוח האינדיקטורים
8	1 אוכלוסיית החרדים בירושלים
8	אומדן גודל האוכלוסייה
8	משקי בית חרדים בירושלים
10	פריסה גאוגרפית של חרדים בירושלים
11	חלקם של החרדים בקרב האוכלוסייה היהודית בירושלים
13	2 תעסוקת חרדים בירושלים
13	השתתפות בכוח העבודה
18	בלתי־מועסקים מקרב החרדים בירושלים
20	היקף העבודה בקרב השכירים החרדים בירושלים
22	תעסוקת חרדים לפי ענף כלכלי
24	תעסוקת חרדים לפי משלחי יד
26	3 שכר ורווחה
26	תחולת העוני
28	הכנסות והוצאות משק בית
29	שכר ממוצע
31	הכנסה והשכלה
32	בעלות על מוצרים
34	4 השכלה גבוהה
34	סטודנטים חרדים בירושלים ובישראל
39	סטודנטים לפי מגדר
40	תחומי לימוד עיקריים
41	סטודנטים חרדים לפי מקום מגורים
43	נספחים
43	נספח א – תפוצת נגיף הקורונה בחברה החרדית בירושלים

תוכנית 'היובל' היא תוכנית ממשלתית אשר ממשיכה את תוכניות הפיתוח של ירושלים. במסגרת התוכנית הוחלט לנסות ולאפיין את השינויים שעוברת החברה החרדית בירושלים על פי מספר מאפיינים: גודל האוכלוסייה, תעסוקה, רווחה והשכלה גבוהה. דו"ח אינדיקטורים זה – השני בסדרה¹ – מציג את נתוני החברה החרדית בירושלים לפי מאפיינים דמוגרפיים, תעסוקתיים וכלכליים. הדו"ח נכתב בשנת 2020 והוא מנתח את נתוני שנת 2018–2019 תוך השוואה לשנים הקודמות.

ירושלים היא העיר שבה מתגוררת האוכלוסייה החרדית הגדולה בישראל. לפי הערכות, האוכלוסייה החרדית בירושלים מונה כ־240 אלף תושבים, והיא מהווה כרבע מאוכלוסיית החרדים בישראל (המונה כמיליון תושבים). מספר התושבים החרדים מבוסס על הערכות, שכן אופי הזהות הדתית הוא משתנה מורכב למדידה. משתנה זה תלוי בתפיסתו האישית של האדם, ועל כן הוא מבוסס ברוב המקרים על הגדרה עצמית ונתון לשינויים. בספרות המקצועית נהוג לשייך נסקרים לחברה החרדית בהתבסס על גורמים נוספים כגון נתוני בתי הספר שאליהם הם השתייכו, סקר כוח אדם שעורכת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ודפוסי הצבעה בבחירות הארציות².

מהנתונים המוצגים בדו"ח עולה כי בשנים האחרונות חלו שינויים בחברה החרדית והם באים לידי ביטוי בהשתלבות הדרגתית של חרדים בחברה הכללית בישראל. הנתונים מעידים על גידול במספר המשתתפים בכוח העבודה, גידול במספר הסטודנטים החרדים, ירידה במספר החרדים החיים מתחת לקו העוני ועוד.

אחת המגמות הבולטות העולות מהדוח היא השתלבות איטית של חרדים בשוק העבודה וברכישת השכלה גבוהה. הגידול מאופיין בהשתלבות של גברים חרדים בגיל מאוחר יחסית וכן באחוז גבוה יחסית של בלתי־מועסקים (כתוצאה של כניסה מאוחרת לשוק

1 למעבר לדו"ח הראשון בסדרה: אינדיקטורים לחברה החרדית, 2019

2 ראו גורביץ, נ' וכהן־קסטרו, א' (2004). החרדים: תפרוסת גיאוגרפית, מאפיינים דמוגרפיים, חברתיים וכלכליים של האוכלוסייה בישראל 1996–2001. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

העבודה, ללא הכשרה מתאימה, חוסר היכרות של מעסיקים עם החברה החרדית ועוד). השתלבות בעבודה במקצועות איכותיים תלויה, בין השאר, ברכישת הכשרה מתאימה והשכלה גבוהה. יותר ויותר חרדים לומדים במוסדות להשכלה גבוהה, חלקם במסלולים ומוסדות שהותאמו להם (לדוגמה, מכון לב או שלוחת המכללה האקדמית אונו בירושלים). ההשתלבות בלימודים באקדמיה ובשוק העבודה הביאה לעלייה ברמת החיים של חרדים רבים, ולפי נתוני המוסד לביטוח לאומי והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ניתן ללמוד על עלייה בשכר וירידה באחוז החרדים החיים מתחת לקו העוני.

לדוח מצורף נספח המתאר מגמות הנוגעות להתפרצות נגיף הקורונה בשכונות החרדיות בירושלים בהשוואה לחלקי העיר האחרים וליישובים חרדים אחרים. מנתוני משרד הבריאות עולה כי המגפה פגעה בשכונות החרדיות בירושלים באופן חמור יותר מאשר בשכונות אחרות בעיר, אך ביישובים חרדיים אחרים (כגון ביתר עילית ומוזיעין עילית) הפגיעה הייתה חמורה יותר.

תקציר מנהלים

דו"ח אינדיקטורים זה מציג את נתוני החברה החרדית בירושלים לפי מאפיינים דמוגרפיים, תעסוקתיים וכלכליים. הדו"ח נכתב בשנת 2020 והוא מנתח את נתוני שנת 2018-2019 תוך השוואה לשנים הקודמות. **להלן עיקרי הממצאים העולים מן הדו"ח:**

אוכלוסיית החרדים בירושלים

- ❖ לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2019 חיו בירושלים כ-241,900 חרדים, מתוך כ-997,100 חרדים שחיו בישראל.
- ❖ גודל משק הבית החרדי בירושלים הוא 4.9 נפשות, לעומת 2.67 בקרב משקי הבית הלא-חרדים בירושלים ו-5.13 בקרב משקי הבית החרדים בישראל.
- ❖ האוכלוסייה החרדית בגילאי 15 ומעלה מהווה כ-34% מתוך האוכלוסייה החרדית בעיר.

תעסוקת חרדים בירושלים

- ❖ שיעור ההשתתפות של החרדים בגילאי העבודה העיקריים (25-64) בירושלים עמד בשנת 2019 על 60%, שיעור ההשתתפות נמוך ביחס לתושבי ירושלים הלא-חרדים (86%) וחרדים בישראל (67%).
- ❖ שיעור החרדיות בירושלים שהשתתפו בכוח העבודה בשנת 2019 היה גבוה משמעותית מזה של הגברים החרדים – 75% מול 44%.
- ❖ בין השנים 2014-2019 גדול שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בקרב נשים חרדיות בירושלים מ-67% ל-75%, בעוד שיעור ההשתתפות של גברים עלה מ-42% ל-44%.
- ❖ שיעור הבלתי-מועסקים בקרב חרדים בירושלים בשנת 2019 עמד על 3.7% והיה נמוך מזה של החרדים בישראל (4.4%) וזה של הלא-חרדים בירושלים (4.1%).
- ❖ שיעור גבוה יותר של נשים חרדיות בירושלים היו בלתי-מועסקות בשנת 2019 לעומת גברים (4.4% לנשים ו-2.5% לגברים).
- ❖ ענפי הכלכלה המרכזיים בהם הועסקו חרדים בשנת 2019 היו חינוך (36%) ושירותי בריאות, רווחה וסעד (16%).
- ❖ ענף החינוך היה הענף הכלכלי המרכזי עבור נשים (37%) וגברים (34%).
- ❖ 43% מהחרדים הועסקו במשלח יד אקדמי ו-21% במשלח יד במכירות ושירותים.

שכר ורווחה

- ❖ שיעור תחולת העוני בשנת 2018 בקרב החרדים עמד על 48% (108,600 תושבים).
- ❖ ההכנסה הממוצעת לשכירים חרדים בירושלים בשנת 2018 עמדה על 7,680 ש"ח, והיא הייתה נמוכה בהשוואה לשאר החרדים בשאר ישראל (7,790 ש"ח) וללא־חרדים בירושלים (11,080 ש"ח).
- ❖ ההכנסה הממוצעת לגבר שכיר חרדי בירושלים עמדה בשנת 2018 על 8,940 ש"ח, לעומת 6,780 ש"ח בקרב שכירה חרדית בירושלים.
- ❖ בשנת 2018 ל-60% ממשקי הבית החרדים בירושלים היה מחשב ו-33% מהם היו מחוברים לרשת האינטרנט.

השכלה גבוהה

- ❖ בשנה"ל תשע"ט (2018/19) למדו בירושלים 4,500 סטודנטים חרדים.
- ❖ 72% מהסטודנטים החרדים בירושלים למדו במכללות האקדמיות, 19% במכללות האקדמיות לחינוך ו-9% באוניברסיטה העברית.
- ❖ במרכז האקדמי לב למדו 1,520 סטודנטים חרדים ובשלוחת ירושלים של הקריה האקדמית אונו למדו 810 סטודנטים.
- ❖ תחומי הלימוד המרכזיים עבור סטודנטיות חרדיות בירושלים היו מדעי החברה ומדע הטבע ומתמטיקה באוניברסיטה העברית, ועסקים ומדעי הניהול במכללות האקדמיות. תחומי הלימוד העיקריים של סטודנטים חרדים בירושלים היו מדעי הטבע ומתמטיקה באוניברסיטה העברית ובמכללות האקדמיות.
- ❖ 41% מהסטודנטים החרדים שלמדו במוסדות להשכלה גבוהה בירושלים בשנה"ל תשע"ט גרו בעיר בתקופת התיכון.

ניתוח האינדקטורים

1. אוכלוסיית החרדים בירושלים

אומדן גודל האוכלוסייה

אומדנים באשר לגודל האוכלוסייה החרדית מבוססים ברובם על סקרים שבמסגרתם נשאלים הנסקרים לגבי אופי הזהות הדתית שלהם. ישנם מספר אומדנים מרכזיים למספר החרדים החיים בירושלים:

❖ **הערכה לפי גודל משק הבית** – לפי נתוני סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בסוף שנת 2019 היו בישראל 194,400 משקי בית שבראשם עמד אדם שהגדיר עצמו כחרדי, מתוכם 49,400 משקי בית בירושלים. גודל משק הבית החרדי הממוצע בישראל עמד על 5.13 נפשות, ובירושלים היה גודל משק הבית הממוצע 4.9 נפשות. מהכפלת גודל משק הבית הממוצע במספר משקי הבית החרדים, עולה כי בסוף שנת 2019 חיו בישראל כ-997,100 תושבים חרדים, מתוכם 241,900 בירושלים.

❖ **הערכה על פי נתוני המוסד לביטוח לאומי** – לפי הערכת המוסד לביטוח לאומי, בשנת 2018 חיו בירושלים 108,600 תושבים חרדים מתחת לקו העוני, ואלו היוו 48% מהתושבים החרדים. מספר התושבים החרדים בירושלים לפי חישוב זה עמד על כ-226,250.

❖ **סקר כוח אדם** – לפי הערכות סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בסוף שנת 2019 חיו בירושלים כ-125,000 תושבים חרדים בני 15 ומעלה.

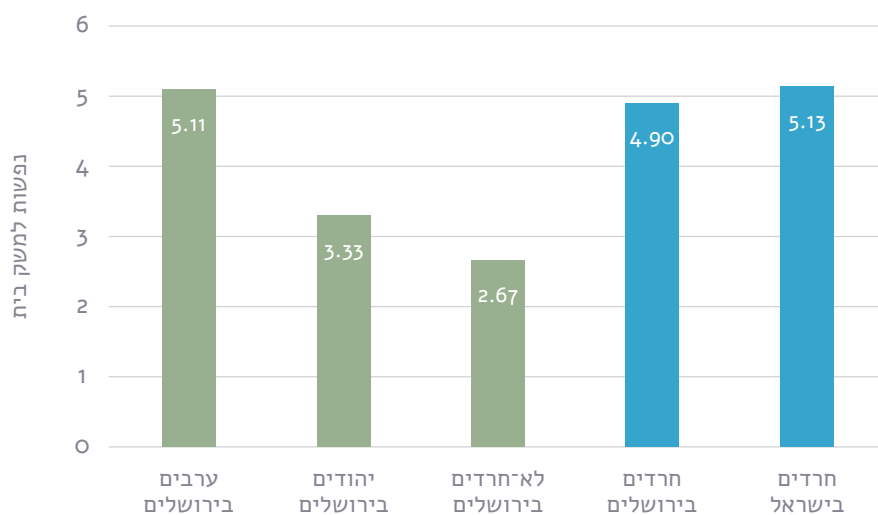
❖ **נתוני מנהל החינוך בירושלים** – לפי נתוני מנהל החינוך בירושלים, במערכת החינוך החרדי בירושלים למדו בשנת הלימודים תש"פ כ-108,700 תלמידים ועוד כ-1,700 במערכת החינוך הממלכתית-חרדית, בסך הכל כ-110,400 תלמידים.

משקי בית חרדים בירושלים

באמור, על פי נתוני סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2019 נאמד מספר משקי הבית של החרדים בירושלים כ-49,400, כאשר גודל משק הבית הממוצע הוא 4.90 נפשות.

כפי שניתן לראות בתרשים 1 להלן, גודל משק הבית החרדי הממוצע בירושלים (4.90) היה נמוך מגודל משק הבית החרדי הממוצע בישראל (5.13)³, ומגודל משק הבית באוכלוסייה הערבית בירושלים (5.11), אך גבוה מגודל משק הבית הממוצע בקרב היהודים בירושלים (3.33) ובקרב היהודים הלא-חרדים בירושלים⁴ (2.67).

תרשים 1: גודל משק בית ממוצע בירושלים ובישראל, לפי קבוצת אוכלוסייה ואופי הזהות הדתית, 2019

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

3 בקרב כלל משקי הבית החרדים בישראל, ללא ירושלים, מספר הנפשות הממוצע למשק בית עמד על 5.21.

4 אוכלוסיית ה"לא-חרדים" כוללת את היהודים שאינם חרדים (לפי הגדרת למ"ס: יהודים דתיים מאוד, דתיים, מסורתיים וחילונים).

פריסה גאוגרפית של חרדים בירושלים

נתוני סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מאפשרים לבחון היכן בירושלים מתגוררים תושביה החרדים של העיר, בחלוקה לפי תת־רובע. כפי שנזכר לעיל, בירושלים חיים כ־125,000 תושבים חרדים בני 15 ומעלה, שהם 32% מהתושבים היהודים בעיר. בחלוקה לפי תת־רובע, ניתן לראות נוכחות משמעותית של אוכלוסייה חרדית בשכונות הבאות:

לוח 1: שיעור האוכלוסייה החרדית מקרב האוכלוסייה היהודית בגילאי 15 ומעלה בתת־רובע נבחרים בירושלים, 2019

אחוז		מספר תושבים (באלפים)		תת־רובע
תושבים חרדים מירושלים	תושבים חרדים	תושבים חרדים	תושבים יהודים	
100%	34%	125.0	365.3	סה"כ בירושלים
13%	98%	16.1	16.4	גאולה ומאה שערים
6%	98%	7.6	7.8	סנהדריה ותל ארזה
9%	93%	10.8	11.6	רוממה
7%	92%	9.0	9.9	רמת שלמה
3%	86%	4.2	4.9	מעלות דפנה ושמואל הנביא
6%	80%	7.5	9.4	מקור ברוך
6%	76%	1.3	9.4	הר נוף
10%	75%	12.8	17.2	רמות אלון צפון
7%	72%	8.4	11.7	נווה יעקב
5%	66%	6.3	9.6	בית וגן
3%	64%	4.3	6.8	גבעת שאול
4%	62%	5.0	8.0	רמת אשכול וגבעת המבחר

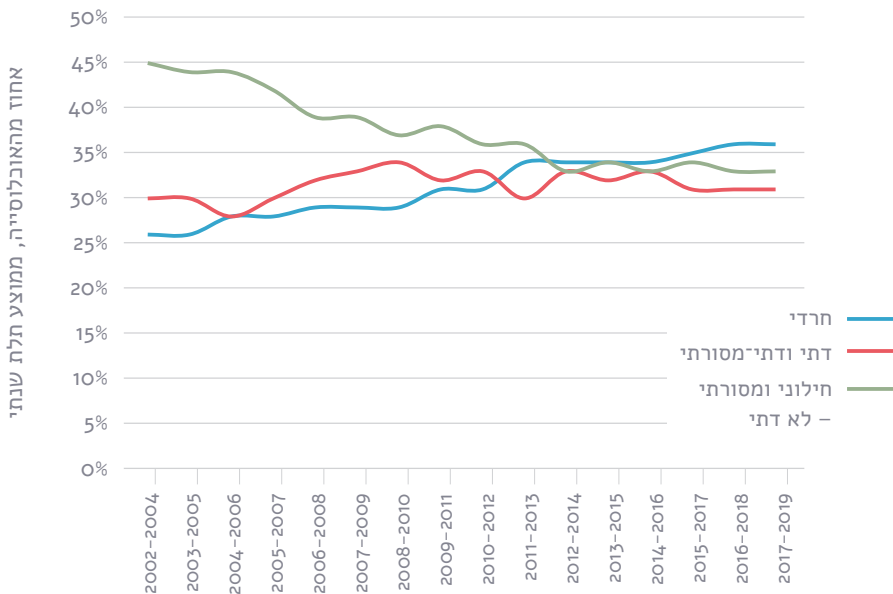
מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

ניתן לראות כי מרבית תושביה החרדים של ירושלים גרים בשכונות הצפוניות של העיר, יחד עם ריכוז גדול סביב מרכז העסקים הראשי (מע"ר) החרדי בגאולה ובמאה שערים. בדרום העיר מתרכזים התושבים החרדים בעיקר בשכונת בית וגן.

חלקם של החרדים בקרב האוכלוסייה היהודית בירושלים

כפי שניתן לראות בתרשים 2, לפי נתוני הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, חלקם של התושבים החרדים בגילאי 20 ומעלה מתוך כלל האוכלוסייה היהודית בירושלים עלה מ-26% במוצע בשנים 2002-2004 ל-36% במוצע בשנים 2017-2019⁵. באותן שנים הצטמצם חלקה של האוכלוסייה החילונית והמסורתית – לא דתית מ-45% ל-33%, בעוד האוכלוסייה הדתית והדתית-מסורתית נותרה כמעט ללא שינוי (גידול של אחד אחד, מ-30% ל-31%).

תרשים 2: התפלגות האוכלוסייה היהודית בגילאי 20 ומעלה בירושלים לפי אופי הזהות הדתית, 2002-2019

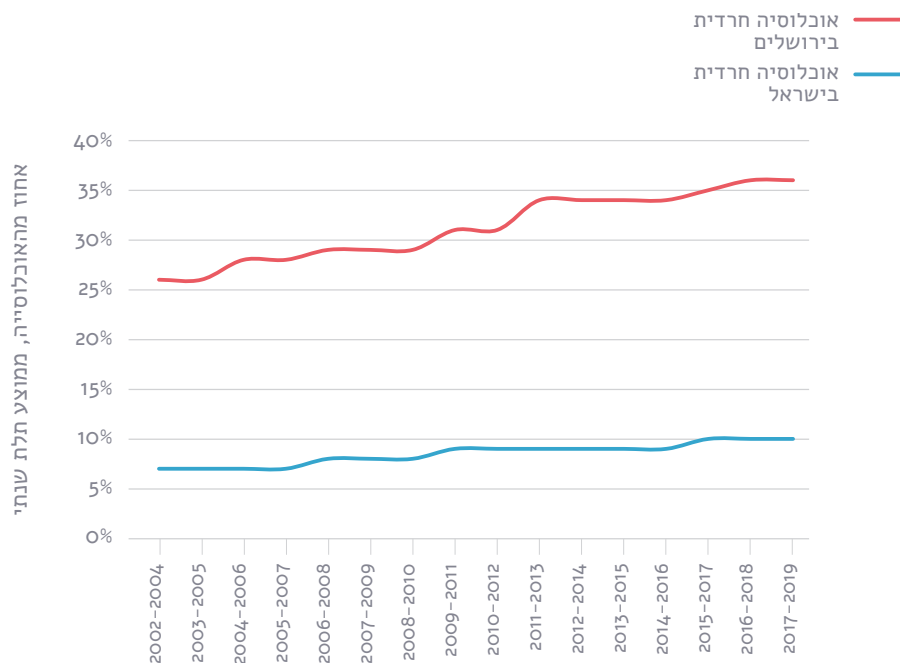

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הסקר החברתי של הל"מ

בין השנים 2002-2019, בעוד חלקה של האוכלוסייה החרדית בירושלים בגילאי 20 ומעלה עלה מ-26% ל-36% (גידול של 39%), חלקה של האוכלוסייה החרדית מכלל האוכלוסייה היהודית בישראל עלה מ-7% ל-10% (גידול של כ-50%) – כפי שניתן לראות בתרשים 3.

5 כיוון שהסקר החברתי נערך מדי שנה, וניתן לראות בממצאיו תנודות משנה לשנה, מובאים נתוני הסקר במוצעים תלת-שנתיים.

תרשים 3: שיעור האוכלוסייה החרדית בגילאי 20 ומעלה מתוך כלל האוכלוסייה בירושלים ובישראל, 2002-2019

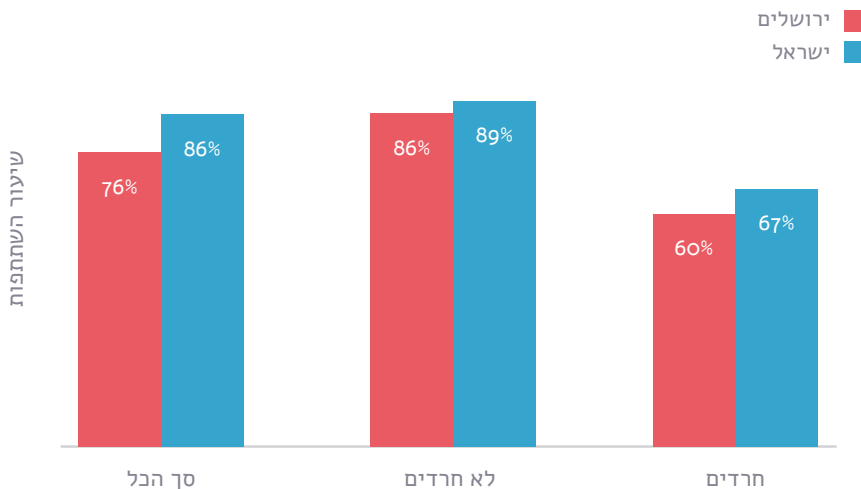
מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הסקר החברתי של הלמ"ס

2. תעסוקת חרדים בירושלים

השתתפות בכוח העבודה

בשנת 2019 שיעור ההשתתפות בכוח העבודה של חרדים בגילאי העבודה העיקריים (25-64) בירושלים עמד על 60%, שיעור נמוך משמעותית מהשיעור המקביל בקרב לא-חרדים בגילאים אלו, שעמד על 86%. שיעור ההשתתפות בכוח העבודה של חרדים בגילאי העבודה העיקריים בישראל היה אף הוא גבוה יותר, ועמד על 67% (ועל 69% בקרב חרדים תושבי ישראל, ללא ירושלים).

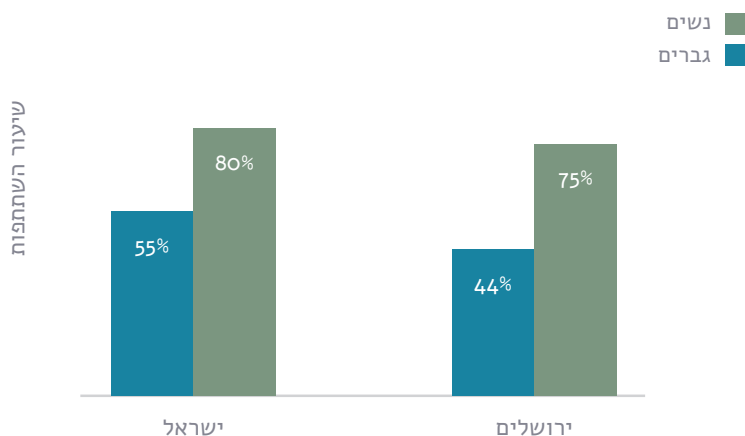
תרשים 4: השתתפות בכוח העבודה באוכלוסייה היהודית בירושלים ובישראל, בגילאי העבודה העיקריים, לפי אופי הזהות הדתית, 2019

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

בחלוקה מגדרית, ניתן לראות כי שיעור ההשתתפות בקרב נשים חרדיות גבוה יותר מאשר בקרב הגברים החרדים בירושלים. כפי שניתן לראות בתרשים 5, בשנת 2019 עמד שיעור הנשים החרדיות המשתתפות בכוח העבודה בירושלים על 75%, בהשוואה ל-44% בלבד בקרב הגברים החרדים. שיעור ההשתתפות הן בקרב הנשים החרדיות והן בקרב הגברים החרדים בירושלים היה נמוך בהשוואה לשיעור ההשתתפות של נשים חרדיות וגברים חרדים בישראל – 80% ו-55% בהתאמה.

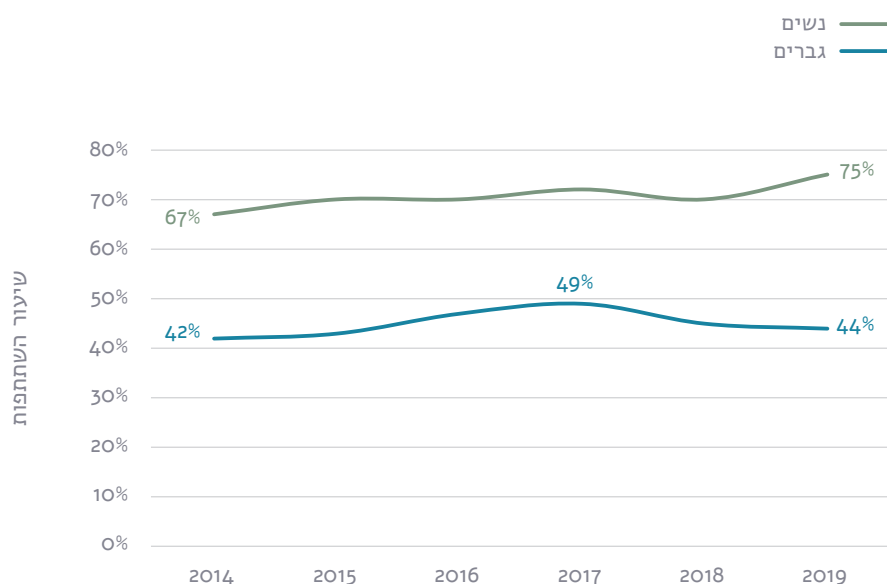
תרשים 5: השתתפות בכוח העבודה בקרב חרדים בירושלים ובישראל בגילאי העבודה העיקריים, לפי מגדר, 2019

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

כפי שניתן לראות בתרשים 6, בשנת 2019 נמשכה המגמה מהשנים האחרונות – עלייה בשיעור ההשתתפות בכוח העבודה בקרב נשים חרדיות בירושלים וירידה בשיעור ההשתתפות בקרב גברים חרדים בירושלים. בשנה זו נרשמה עלייה בשיעור ההשתתפות בכוח העבודה בקרב נשים חרדיות בירושלים עד לשיא של 75% השתתפות, ואילו בקרב גברים חלה ירידה נוספת – לאחר שבשנת 2017 נרשם שיא של 49%, נצפתה ירידה בהשתתפות הגברים החרדים בשנים 2018-2019, עד רמה של 44% בשנת 2019.

תרשים 6: השתתפות בכוח העבודה בקרב חרדים בירושלים בגילאי העבודה העיקריים, לפי מגדר, 2014-2019

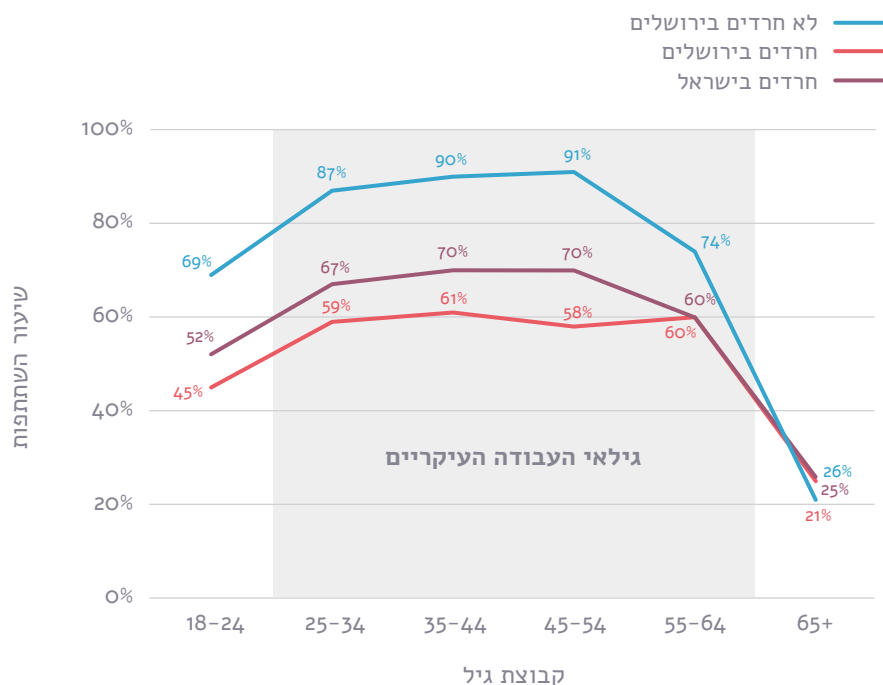

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

כפי שניתן לראות בתרשים 7, בחינה של שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה בשנת 2019 לפי קבוצות גיל מראה כי בדומה למגמות שנמצאו בקרב הלא־חרדים בירושלים והחרדים בישראל, בקרב החרדים בירושלים שיעורי ההשתתפות הגבוהים ביותר נרשמו בקרב גילאי 25-54, והנמוכים ביותר נרשמו בקרב צעירים (מתחת לגיל 25) ומבוגרים (55 ומעלה). למרות המגמות הדומות, שיעורי ההשתתפות בקרב החרדים בירושלים נמוכים יותר.

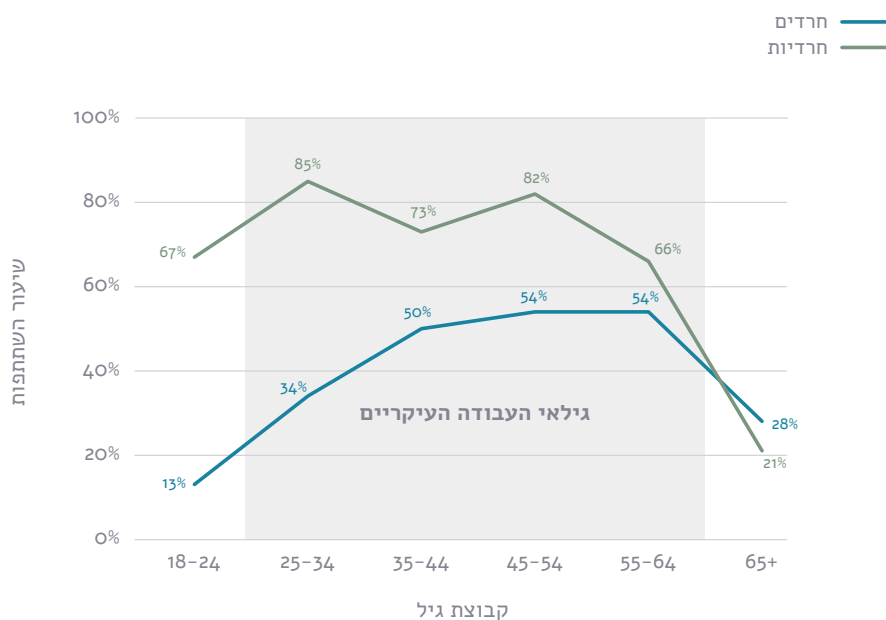
תרשים 7: השתתפות בכוח העבודה בקרב חרדים בירושלים ובישראל ולא חרדים בירושלים, לפי קבוצת גיל, 2019

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

בחינה לעומק של נתוני ההשתתפות בכוח העבודה של חרדים בירושלים בחלוקה למגדר מראה מגמות שונות בין גברים לנשים. כפי שניתן לראות בתרשים 8, בשנת 2019 שיעורי ההשתתפות הגבוהים בקרב נשים חרדיות בירושלים היו בגילאי 18-44, בעוד בקרב הגברים החרדים בירושלים שיעורי ההשתתפות הגבוהים היו בגילאי 35-64. נתונים אלו מצביעים על כניסה מאוחרת של גברים חרדים לשוק העבודה. בגילאים הצעירים שיעורי ההשתתפות בקרב נשים גבוהים באופן משמעותי ביחס לגברים, אך בגילאי 45 ומעלה הפער מצטמצם, וניתן לראות שיעור השתתפות דומה בקרב נשים וגברים.

תרשים 8: השתתפות בכוח העבודה של חרדים בירושלים, לפי קבוצות גיל ומגדר, 2019

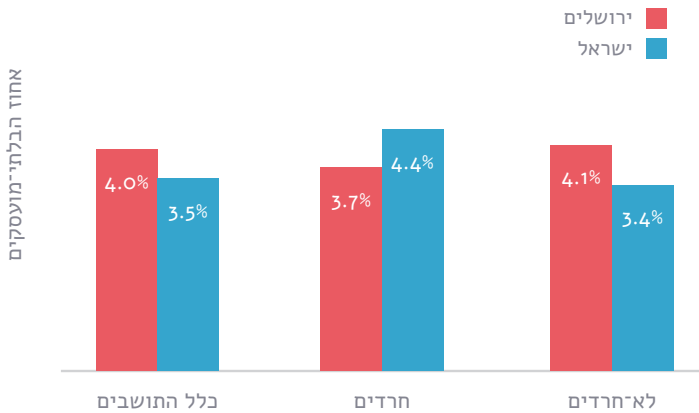

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

בלתי־מועסקים מקרב החרדים בירושלים

שיעור הבלתי־מועסקים (או מובטלים) מתייחס לאנשים המשתתפים בכוח העבודה אך אינם מצליחים למצוא עבודה. כפי שניתן לראות בתרשים 9, שיעור הבלתי־מועסקים בקרב החרדים בגילאי העבודה בירושלים עמד בשנת 2019 על 3.7%, שיעור נמוך יותר משיעור הבלתי־מועסקים בקרב תושביה הלא־חרדים של ירושלים (4.1%) ובקרב החרדים בישראל (4.4%).

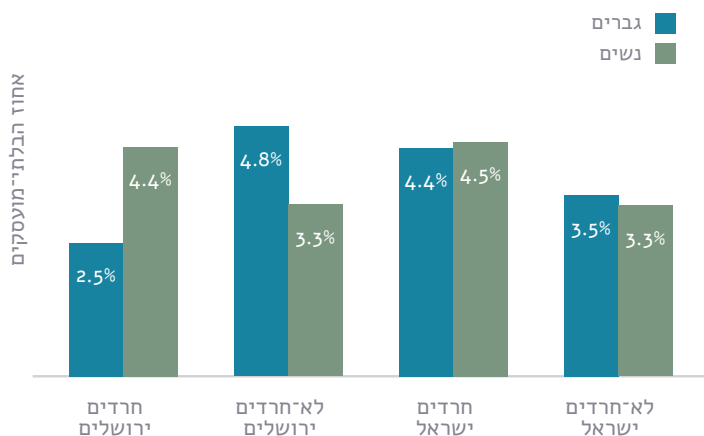
תרשים 9: שיעור הבלתי־מועסקים בגילאי העבודה העיקריים בירושלים ובישראל, לפי אופי הזהות הדתית, 2019

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

בחלוקה מגדרית, ניתן לראות כי בשנת 2019 שיעור הבלתי־מועסקים בקרב הגברים החרדים בגילאי העבודה העיקריים בירושלים נמוך יותר מזה של הנשים החרדיות, 2.5% מול 4.4%. שיעור הבלתי־מועסקות החרדיות בירושלים גבוה בהשוואה לזה של הנשים הבלתי־מועסקות שאינן חרדיות בירושלים (3.3%) אך נמוך בהשוואה לשיעור החרדיות הבלתי מועסקות בישראל (4.5%). בקרב הגברים החרדים בירושלים אחוז הבלתי־מועסקים היה נמוך יותר מזה של תושביה הלא־חרדים של ירושלים (4.8%) והגברים החרדים בישראל (4.4%).

תרשים 10: שיעור הבלתי־מועסקים בגילאי העבודה העיקריים בירושלים ובישראל, לפי אופי הזהות הדתית ומגדר, 2019

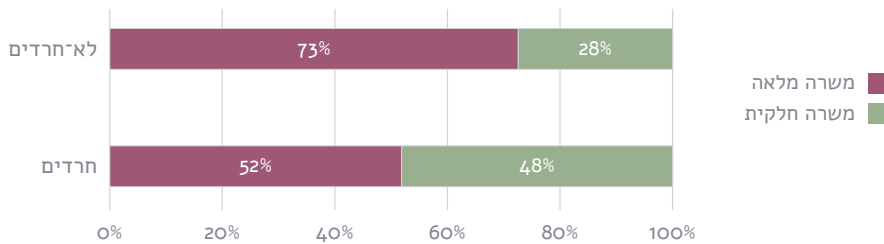

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

היקף העבודה בקרב השכירים החרדים בירושלים

בשנת 2019 הועסקו בירושלים 58.3 אלף מועסקים חרדים שהיו שכירים – 19% מהשכירים בירושלים ו-26% מהשכירים היהודים בעיר. כמחצית מתוך השכירים החרדים (52%) עבדו במשרה מלאה, בהשוואה ל-73% מקרב השכירים היהודים הלא חרדים בירושלים.

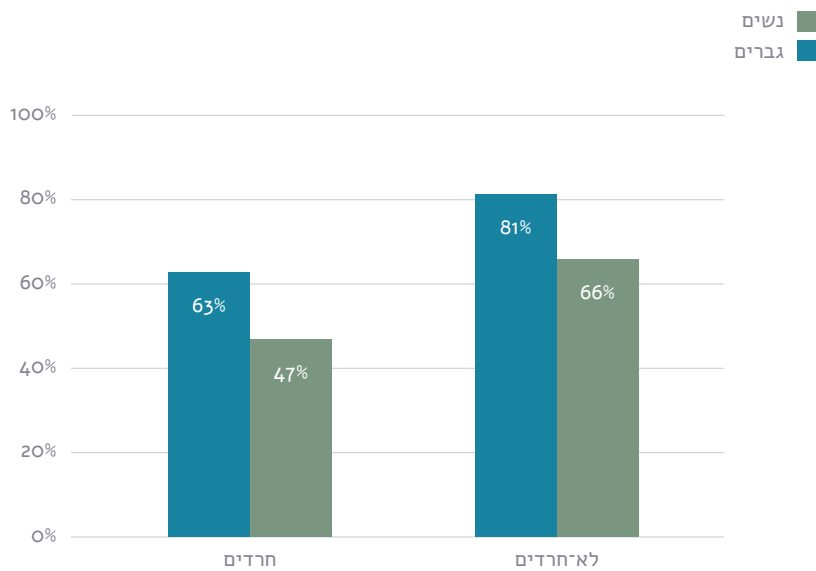
תרשים 11: שכירים יהודים העובדים בירושלים לפי אופי הזהות הדתית והיקף המשרה, 2019

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

בחלוקה לפי מגדר, ניתן לראות שמרבית הנשים החרדיות (53%) שהיו מועסקות בירושלים בשנת 2019 היו מועסקות במשרה חלקית, בעוד ש-63% מהגברים היו מועסקים במשרה מלאה. בקרב האוכלוסייה הלא-חרדית בירושלים היו 66% מהנשים ו-81% מהגברים מועסקים במשרה מלאה.

תרשים 12: שכירים יהודים העובדים בירושלים במשרה מלאה, לפי אופי הזהות הדתית ומגדר, 2019

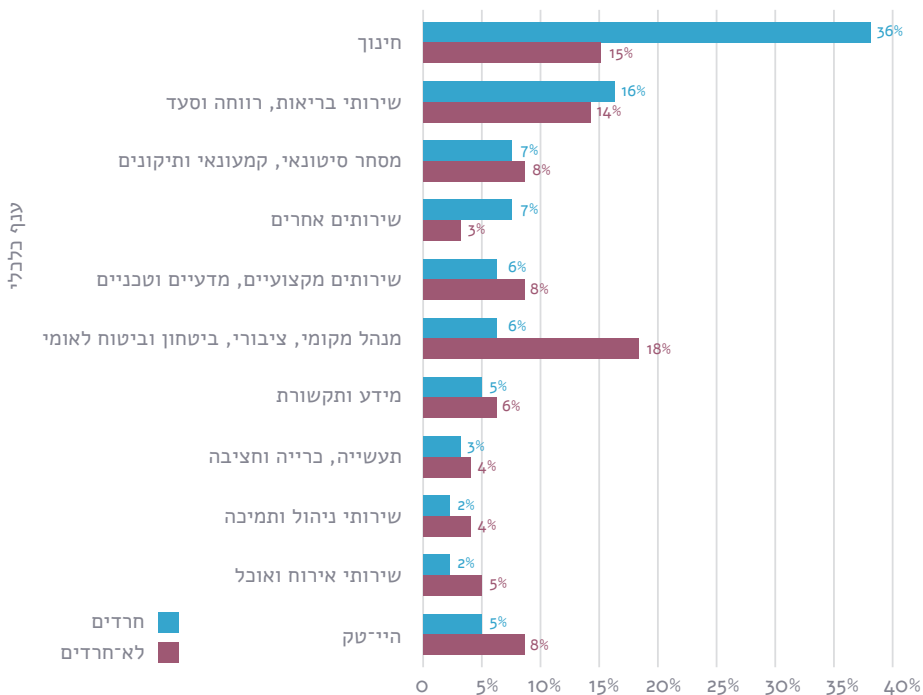

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

תעסוקת חרדים לפי ענף כלכלי

בשנת 2019 ענפי הכלכלה העיקריים בהם היו מועסקים תושביה החרדים של ירושלים היו חינוך (36% מכלל המועסקים), שירותי בריאות, רווחה וסעד (16%), שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים (7%) ומסחר סיטונאי וקמעונאי (7%). כפי שניתן לראות, בתרשים 13, למועסקים החרדים, המהווים כ-26% מהמועסקים היהודים בירושלים, היה בשנת 2019 ייצוג יתר בהשוואה לחלקם בכוח העבודה בתחום החינוך (כ-45%), אך בענפים כלכליים אחרים החרדים השתלבו באופן שאינו מייצג את חלקם בכוח העבודה, כמו מינהל מקומי וציבורי (11%), הייטק (19%) ושירותי אירוח ואוכל (12%).

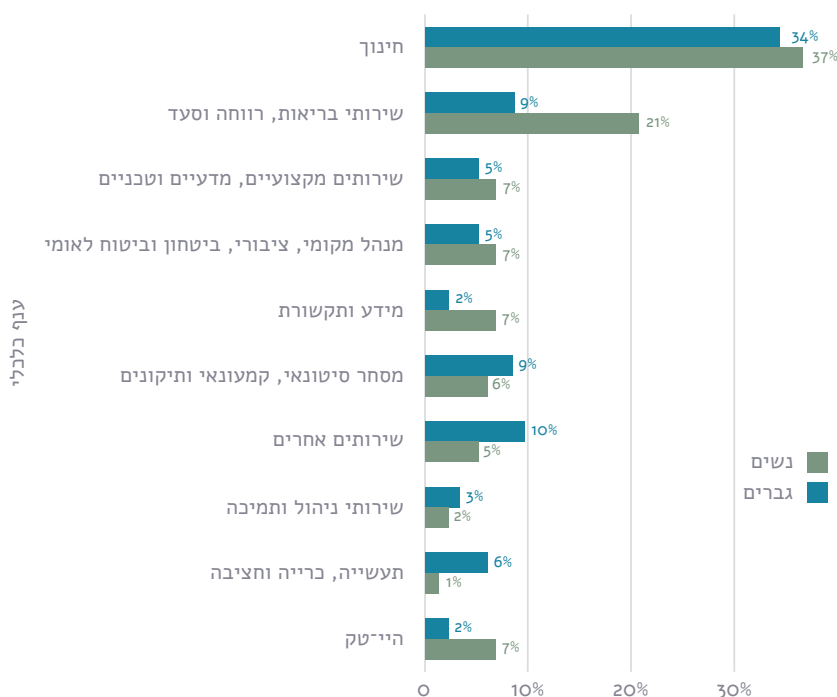
תרשים 13: שיעור מועסקים יהודים בירושלים בענפים כלכליים מרכזיים, לפי אופי הזהות הדתית, 2019

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

בהשוואה מגדרית, הענף הכלכלי המרכזי בשנת 2019 עבור נשים חרדיות וגברים חרדים בירושלים היה חינוך, עם 37% מהנשים שהועסקו ו-34% מהגברים. כ-21% מהנשים ו-9% מהגברים הועסקו בענף שירותי הבריאות, רווחה וסעד. ענפים כלכליים נוספים בולטים עבור נשים חרדיות היו שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים (7%) ומנהל מקומי וציבורי (7%). ענפים בולטים עבור גברים חרדים היו שירותים אחרים (10%), ענף זה כולל בין השאר גם את תת-ענף שירותי הדת) ומסחר סיטונאי וקמעונאי (9%).

תרשים 14: שיעור מועסקים חרדים בירושלים בענפים כלכליים מרכזיים, לפי מגדר, 2019

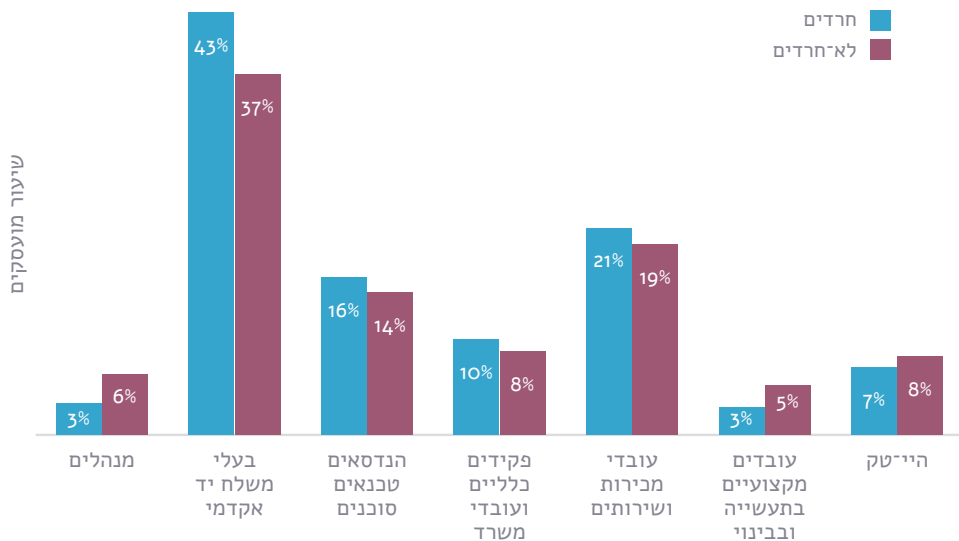
מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

תעסוקת חרדים לפי משלחי יד

משלחי היד המרכזיים אליהם השתייכו המועסקים החרדים בירושלים בשנת 2019 היו משלחי יד אקדמיים (43%) ועובדי מכירות ושירותים (21%), בדומה למשלחי היד הנפוצים אצל המועסקים הלא-חרדים (37% ו-19% בהתאמה).

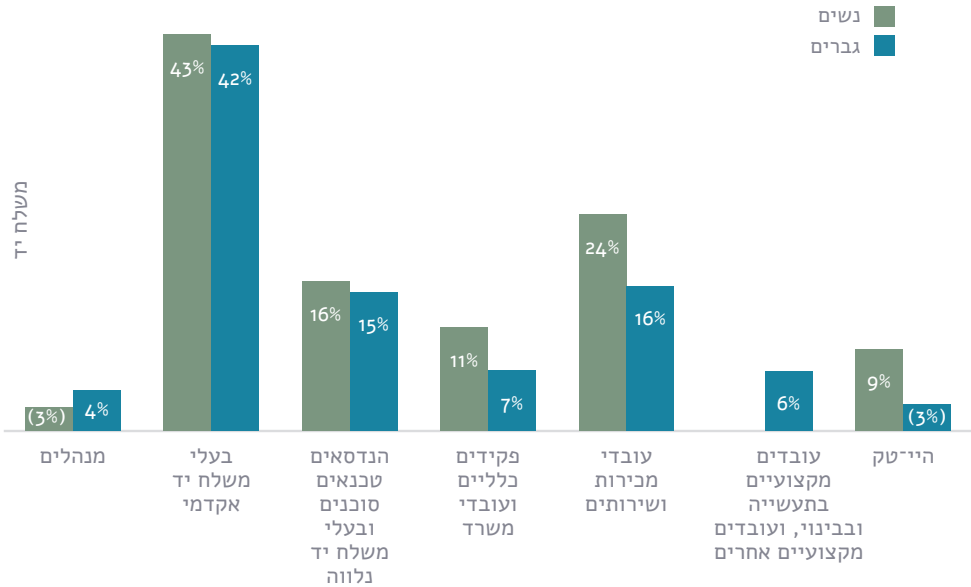
תרשים 15: שיעור מועסקים בירושלים לפי משלח יד ואופי הזהות הדתית, 2019

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

משלחי היד הבולטים בקרב גברים חרדים ונשים חרדיות היו משלחי יד אקדמיים (42% ו-43%, בהתאמה). משלח היד המרכזי הנוסף בקרב הן הגברים החרדים והן הנשים החרדיות היה מכירות ושירותים – 24% בקרב נשים ו-16% בקרב גברים. שיעור הנשים החרדיות המועסקות במשלחי יד של היי-טק היה גבוה משמעותית מזה של הגברים החרדים, 9% מול כ-3% בלבד.

תרשים 16: שיעור מועסקים בירושלים לפי משלח יד ואופי הזהות הדתית, 2019

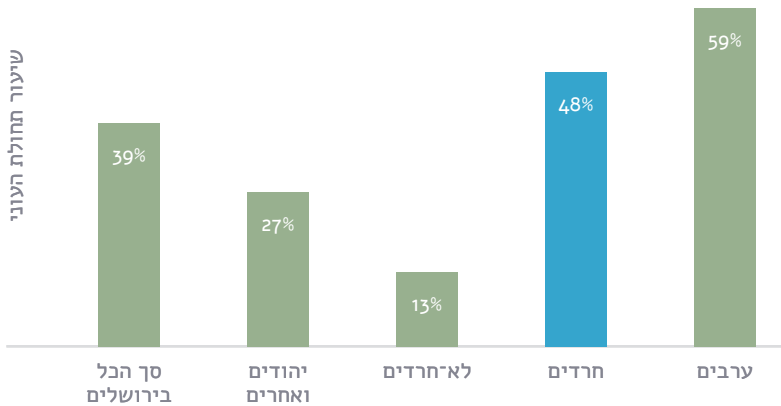

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

תחולת העוני

לפי נתוני המוסד לביטוח לאומי, בשנת 2018 חיו בירושלים 108,600 תושבים חרדים מתחת לקו העוני. מדובר ב-48% מכלל האוכלוסייה החרדית בעיר, זאת בהשוואה ל-13% מקרב האוכלוסייה היהודית הלא-חרדית בעיר ו-59% מקרב האוכלוסייה הערבית בעיר.

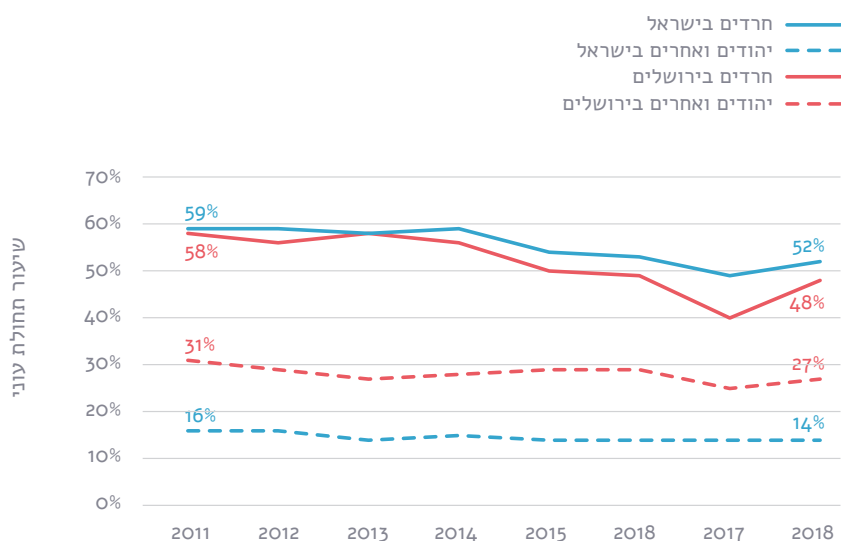
תרשים 17: שיעור תחולת העוני בירושלים
לפי קבוצת אוכלוסייה ואופי הזהות הדתית, 2018

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני המוסד לביטוח לאומי

בשנת 2018 שיעור תחולת העוני של החרדים בירושלים היה גבוה מזה שהיה בשנת 2017 (48% בשנת 2018 לעומת 40% בשנת 2017), אך דומה לשיעור תחולת העוני בשנים קודמות, והמגמה המסתמנת לאורך השנים היא מגמת ירידה בשיעור החרדים החיים מתחת לקו העוני, גם בירושלים וגם בישראל.

תרשים 18: תחולת עוני בקרב נפשות בירושלים ובישראל, לפי אופי הזהות הדתית, 2018-2011

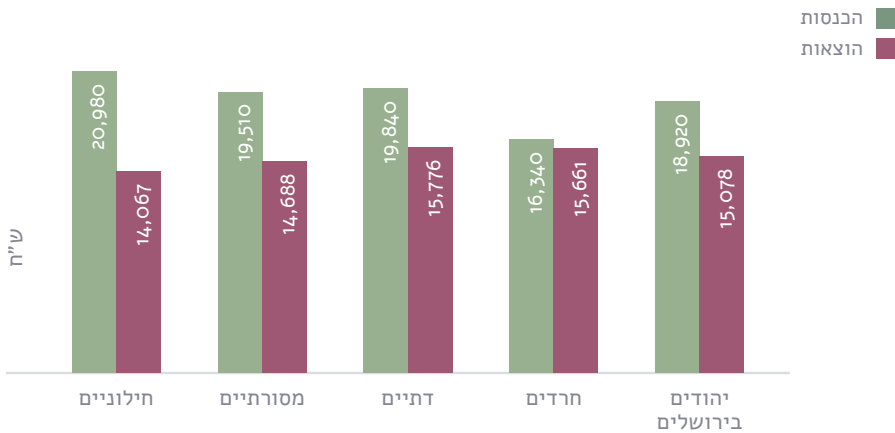

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני המוסד לביטוח לאומי

הכנסות והוצאות משק בית

לפי תוצאות סקר הוצאות משק הבית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2018 עמדה ההכנסה נטו למשק בית חרדי בירושלים על 16,340 ש"ח, 18% פחות מההכנסות של משקי בית לא־חרדים בירושלים (19,980 ש"ח). ההוצאה הממוצעת עבור משקי הבית החרדים הייתה גבוהה ב־6% יותר מזו של משקי הבית הלא־חרדים בירושלים, ועמדה בשנת 2018 על 15,660 ש"ח, זאת לעומת הוצאה ממוצעת של 14,840 ש"ח במשקי בית לא־חרדים בירושלים.

תרשים 19: הכנסות נטו וסכום הוצאות כולל למשקי בית יהודים בירושלים, לפי אופי הזהות הדתית, 2018

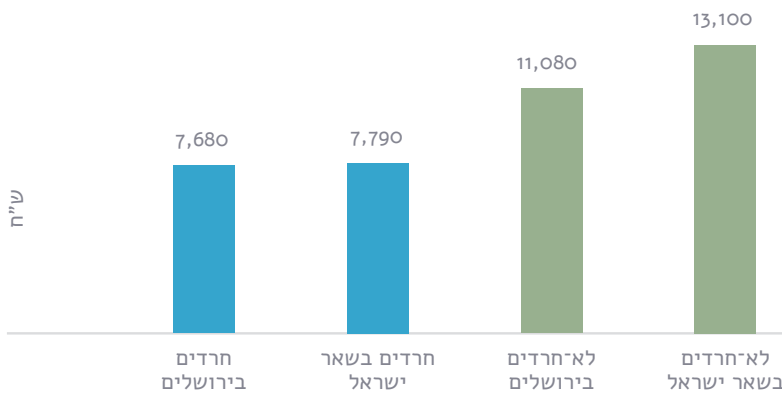

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

שכר ממוצע

לפי תוצאות סקר הוצאות משק הבית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2018 הייתה ההכנסה הממוצעת לחרדים בגילאי העבודה העיקריים (25-64) מעבודה שכירה 7,680 ש"ח, לעומת 11,080 ש"ח בקרב השכירים הלא-חרדים בירושלים בגילאי העבודה העיקריים. הכנסתם מעבודה של שכירים חרדים בגילאי 25-64 בשאר ישראל (לא כולל את ירושלים) היה גבוה במעט מזה של השכירים החרדים בירושלים והיא עמדה על 7,790 ש"ח.

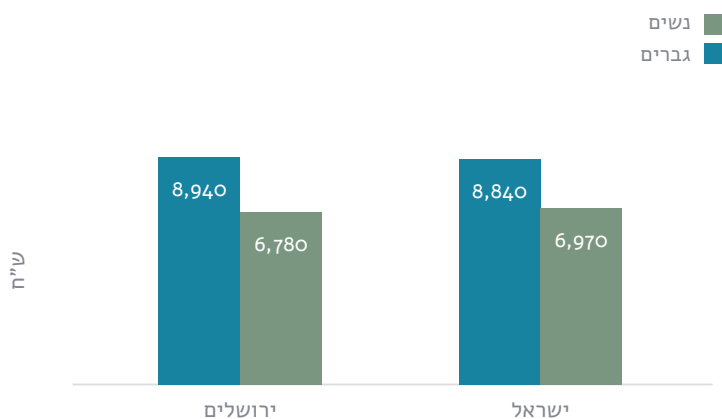
תרשים 20: הכנסה ממוצעת מעבודה לשכירים בגילאי העבודה העיקריים בירושלים ובשאר ישראל, לפי אופי הזהות הדתית, 2018

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס

למרות ששיעור ההשתתפות בכוח העבודה של נשים חרדיות הוא גבוה יותר מזה של הגברים, השכר הממוצע המשולם לנשים חרדיות נמוך יותר. בשנת 2018 ההכנסה הממוצעת מעבודה לנשים חרדיות שכירות בגילאי העבודה העיקריים בירושלים היה 6,780 ש"ח, 24% פחות מההכנסה של שכירים חרדים בירושלים, ששכרם הממוצע עמד 8,940 ש"ח. בקרב שכירים חרדים בישראל הפער מצומצם יותר (21%), כששכירות חרדיות מרוויחות מעט יותר, כ-6,970 ש"ח לחודש ואילו גברים חרדים מרוויחים מעט פחות ממקביליהם בירושלים, כ-8,840 ש"ח.

תרשים 21: הכנסה ממוצעת מעבודה לשכירים חרדים בגילאי העבודה העיקריים, לפי מגדר, 2018

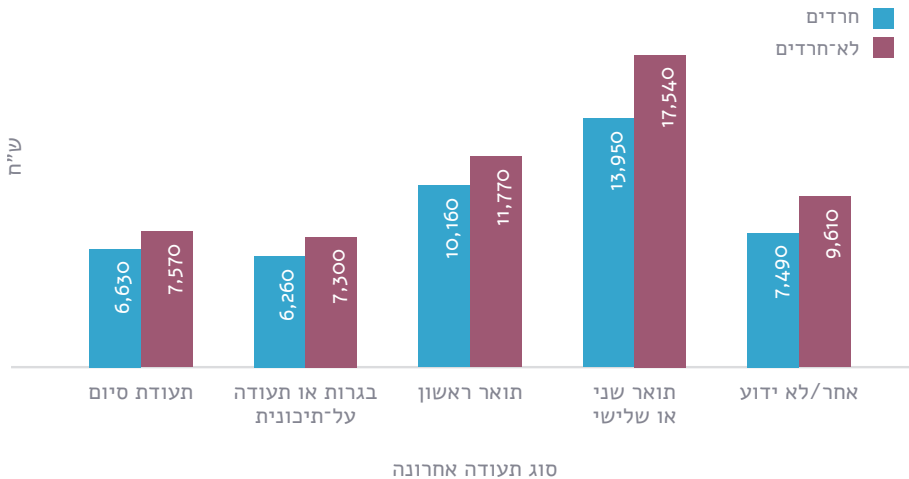

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס

הכנסה והשכלה

הן בקרב שכירים חרדים והן בקרב שכירים לא־חרדים נמצאה מגמה דומה – הכנסתם של שכירים בעלי השכלה אקדמית גבוהה יותר בהשוואה לאלו שלא רכשו השכלה אקדמית. עם זאת, כפי שניתן לראות בתרשים 22, נתוני סקר הוצאות משק הבית לשנת 2018 מראים כי ממוצע ההכנסה של שכירים לא־חרדים גבוה יותר לעומת ממוצע ההכנסה של חרדים.

תרשים 22: הכנסה ממוצעת מעבודה לשכירים בירושלים בגילאי העבודה העיקריים, לפי סוג תעודה ואופי הזהות הדתית, 2018

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס

בעלות על מוצרים

נתוני סקר הוצאות משק הבית לשנת 2018 מפרטים גם את שיעורי הבעלות על מוצרים בני־קיימא במשקי בית. בטבלה הבאה ניתן לראות כי חלק ניכר ממוצרים אלו אינם נמצאים במרבית משקי הבית החרדים בירושלים:

לוח 2: בעלות על מוצרי בני־קיימא נבחרים במשקי בית בירושלים ובישראל, לפי אופי הזהות הדתית, 2018

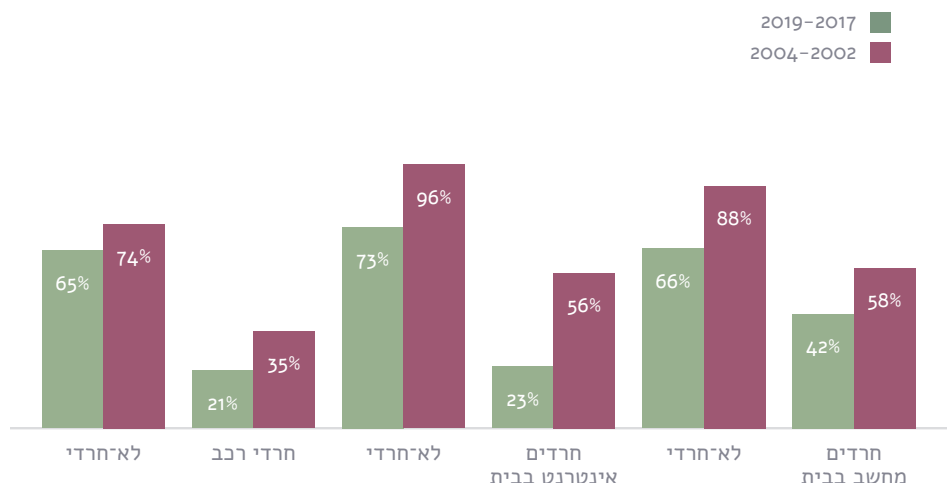
המוצר	שיעור בעלות לפי אופי הזהות הדתית		
	חרדים בירושלים	לא־חרדים בירושלים	חרדים בישראל
טלוויזיה	3%	76%	8%
טלוויזיה בכבלים	1%	51%	5%
מחשב	60%	82%	58%
מנוי לאינטרנט	33%	81%	31%
טלפון סלולארי	96%	98%	98%
טלפון קווי	77%	63%	65%
רכב	30%	62%	41%

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס

ניתן לראות כי שיעור בעלי הטלפון הקווי גבוה יותר כי בקרב משקי הבית החרדים לעומת משקי הבית הלא־חרדים. שיעור משקי הבית החרדים שבהם יש לפחות טלפון סלולארי אחד דומה לשיעורם בקרב משקי הבית הלא־חרדים. בנוסף, בבעלות כ־60% ממשקי הבית החרדים בירושלים היה מחשב, לעומת 82% ממשקי הבית הלא־חרדים. לעומת זאת, מוצרים ושירותים אלקטרוניים אחרים נמצאו בשיעור נמוך מאוד במשקי הבית החרדים בירושלים, כגון – מנוי לאינטרנט (33%), טלוויזיה (3%) ומנוי לטלוויזיה בכבלים (1%).

לפי תוצאות הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנים 2017-2019 עמד שיעור החרדים בירושלים בגילאי 20 ומעלה שבביתם מחשב על 58% (88% בקרב התושבים הלא-חרדים בעיר), לעומת ממוצע של 42% בשנים 2002-2004. אחוז החרדים בירושלים, בגילאי 20 ומעלה, שבביתם היה חיבור לאינטרנט עמד על 56% (96% בקרב הלא-חרדים) בשנים 2017-2019, לעומת 23% בלבד בשנים 2002-2004. שיעור החרדים בירושלים שבעלותם רכב גדל מ-21% בממוצע בשנים 2002-2004 ל-35% בשנים 2017-2019 (74% בקרב הלא-חרדים).

תרשים 23: שיעור בעלות על מוצרים נבחרים בקרב תושבי ירושלים, לפי אופי הזהות הדתית, 2017-2019 לעומת 2002-2004

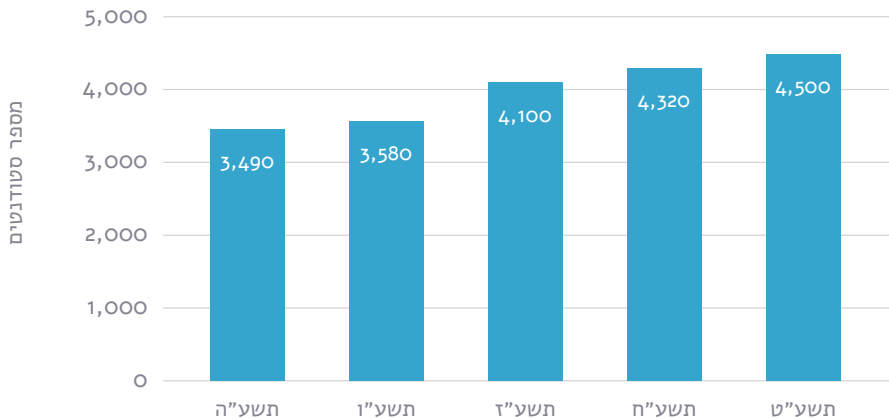

מקור: עיבוד מבון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הסקר החברתי של הלמ"ס

סטודנטים חרדים בירושלים ובישראל

בין שנות הלימוד תשע"ה-תשע"ט גדל מספר הסטודנטים החרדים ב-29%, כ-1,010 סטודנטים יותר בתקופה של 5 שנים. בתקופה זו חל גידול של 4% בלבד במספרם של כלל הסטודנטים בירושלים.

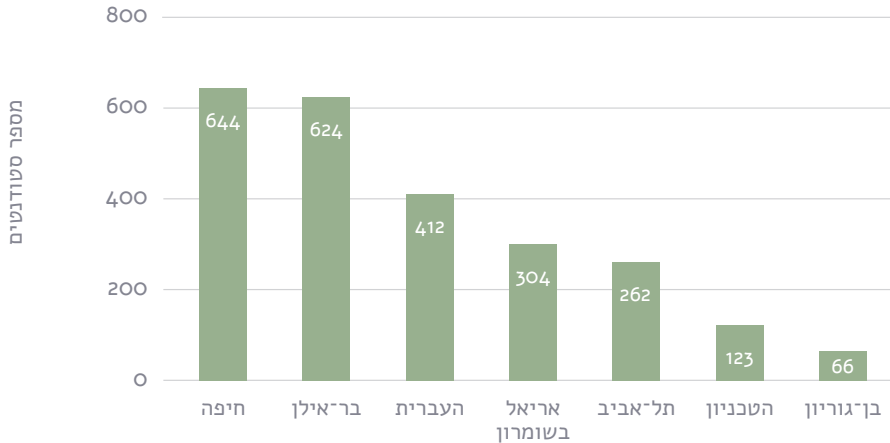
תרשים 24: סטודנטים חרדים במוסדות להשכלה גבוהה בירושלים, שנות לימוד תשע"ה-תשע"ט

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

מספר הסטודנטים החרדים אשר למדו במוסדות להשכלה גבוהה בישראל בשנת הלימודים תשע"ט (2018/19) עמד על 10,850. מתוכם כ-4,500 סטודנטים (41% מכלל הסטודנטים החרדים) למדו בירושלים: כ-410 סטודנטים באוניברסיטה העברית, כ-3,220 במכללות האקדמיות בירושלים וכ-870 במכללות האקדמיות לחינוך. בהשוואה לאוניברסיטאות אחרות בישראל, האוניברסיטה העברית ממוקמת במקום השלישי לאחר אוניברסיטאות חיפה ובר-אילן (שם פועלות שלוחות חרדיות), במספר הסטודנטים החרדים שלמדו באוניברסיטאות בשנת הלימודים תשע"ט.

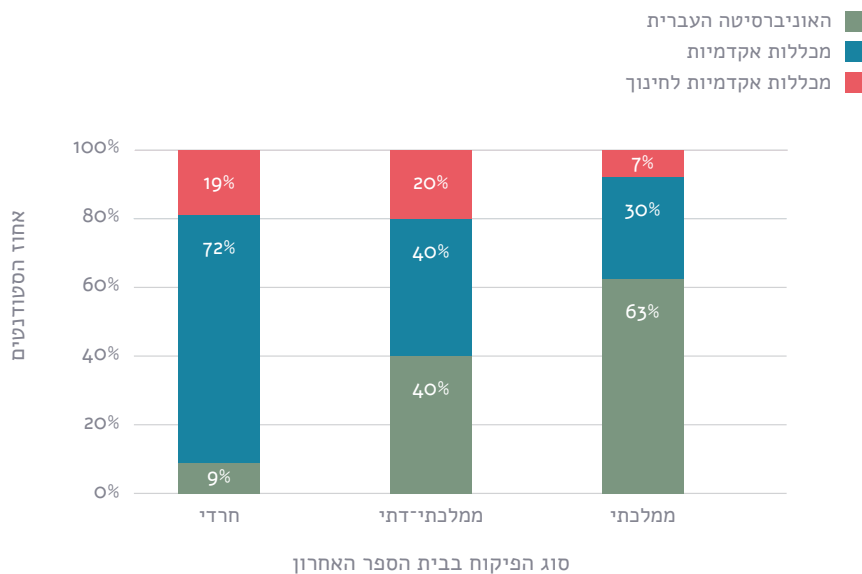
תרשים 25: מספר סטודנטים חרדים לפי אוניברסיטה, שנת לימוד תשע"ט

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

בתרשימים 26-27 להלן ניתן לראות את התפלגות כלל הסטודנטים בירושלים בשנת הלימודים תשע"ט לפי סוג הפיקוח בבית הספר האחרון שבו למדו (ממלכתי, ממלכתי דתי או חרדי) וסוג המוסד להשכלה גבוהה (אוניברסיטה, מכללה אקדמית או מכללה אקדמית לחינוך). מהנתונים עולה כי 72% מהסטודנטים החרדים שלמדו בירושלים למדו במכללות אקדמיות, 19% במכללות לחינוך ורק 9% למדו באוניברסיטה העברית.

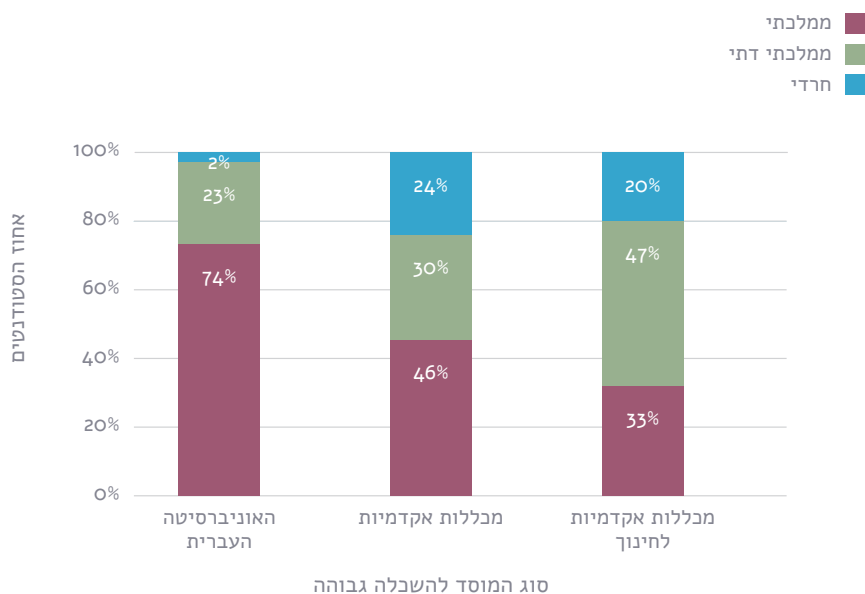
תרשים 26: התפלגות הסטודנטים בירושלים לפי סוג הפיקוח בבית הספר האחרון שבו למדו וסוג המוסד להשכלה גבוהה, תשע"ט

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס
 הערה: אחוז הסטודנטים מתוך הסטודנטים אשר ידוע סוג הפיקוח אליו השתייכו

כפי שניתן לראות בתרשים 27, רק 2% מהסטודנטים שלמדו באוניברסיטה העברית היו חרדים, זאת לעומת 24% מהסטודנטים במכללות האקדמיות ו-20% מקרב הסטודנטים במכללות האקדמיות לחינוך.

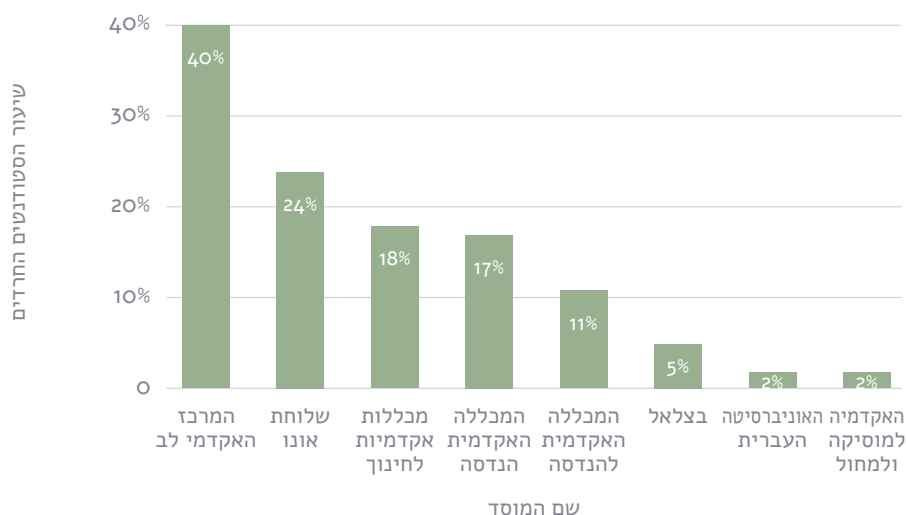
תרשים 27: התפלגות הסטודנטים בירושלים לפי סוג המוסד להשכלה גבוהה, סוג הפיקוח בבית הספר האחרון שבו למדו, תשע"ט

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס
 הערה: אחוז הסטודנטים מתוך הסטודנטים אשר ידוע סוג הפיקוח אליו השתייכו

בתרשים 28 מוצגים המוסדות להשכלה גבוהה בירושלים שבהם לומדים סטודנטים חרדים, וניתן לראות את שיעור הסטודנטים החרדים מתוך כלל הסטודנטים הלומדים במוסד. מבין מוסדות אלו בלט חלקם של המרכז האקדמי לב (1,520 סטודנטים, 40% מהסטודנטים במכללה), שלוחת ירושלים של המכללה האקדמית אונו (810 סטודנטים, 24% מהסטודנטים במכללה) והמכללה האקדמית הדסה (610 סטודנטים, 17% מהסטודנטים במכללה). במכללות האקדמיות לחינוך 18% מהסטודנטים היו חרדים, ומספרם עמד על 870.

תרשים 28: שיעור הסטודנטים החרדים מכלל הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה בירושלים, תשע"ט

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס

סטודנטים לפי מגדר

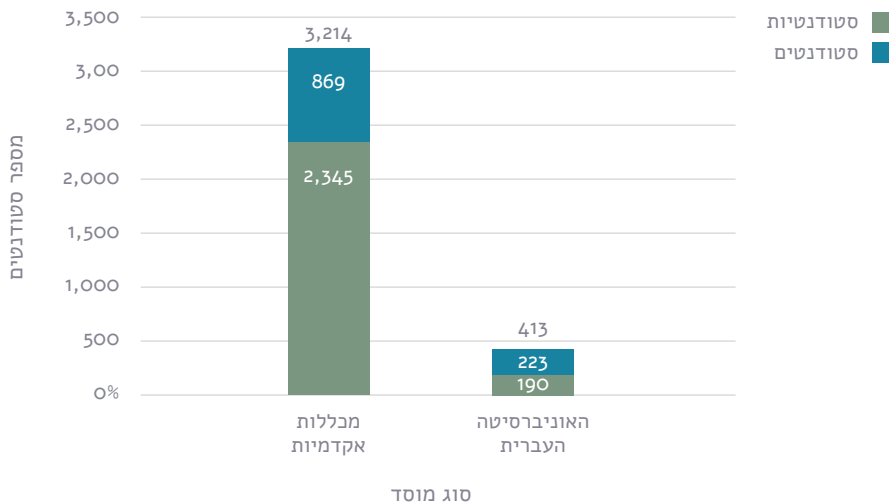
בחלוקה לפי מגדר, ניתן לראות כי מרבית הסטודנטים החרדים בשנת תשע"ט היו נשים: 2,540 סטודנטיות (70%) לעומת כ-1,090 סטודנטים (30%).

באוניברסיטה העברית נמצא כי מספר הסטודנטים החרדים גבוה מעט ממספר הסטודנטיות החרדיות, אך בקרב הלומדים במכללות נמצא רוב ברור לסטודנטיות.

מתוך כלל הסטודנטיות החרדיות שלמדו במכללות בירושלים בשנת הלימודים תשע"ט, כ-1,140 למדו במרכז האקדמי לב (45%), כ-500 סטודנטיות למדו בשלוחת האקדמית אונו בירושלים וכ-480 סטודנטיות למדו במכללת הדסה.

מספר הסטודנטים החרדים הגבוה ביותר בירושלים היה במכון לב (380 סטודנטים) ובשלוחת מכללת אונו (כ-310).

תרשים 29: מספר סטודנטים חרדים בירושלים לפי סוג מוסד ומגדר, תשע"ט

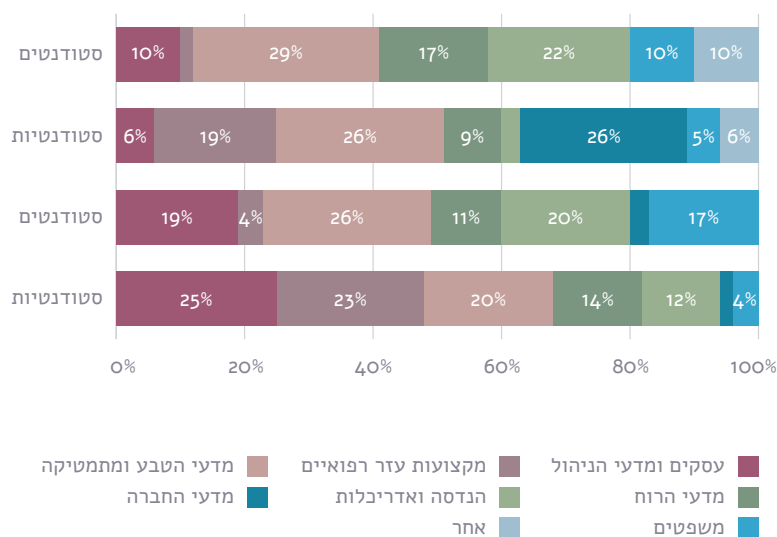
מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס
 הערות: אחוז הסטודנטים מתוך הסטודנטים אשר ידוע סוג הפיקוח אליו השתייכו
 ללא מכללות אקדמיות לחינוך

תחומי לימוד עיקריים

בתרשים 30 מוצגים תחומי הלימוד העיקריים של סטודנטים חרדים וסטודנטיות חרדיות בירושלים בשנת הלימודים תשע"ט. ניתן לראות כי אחוז גבוה של סטודנטיות חרדיות למדו מדעי החברה באוניברסיטה העברית (26%) ועסקים ומדעי הניהול במכללות האקדמיות (25%). בנוסף, אחוז גבוה של סטודנטיות למדו מקצועות רפואה (כולל מקצועות עזר לרפואה) ומדעי הטבע, הן במכללות האקדמיות בירושלים והן באוניברסיטה העברית. בקרב הסטודנטים החרדים בלטו מקצועות מדעי הטבע, הן באוניברסיטה העברית (29%) והן במכללות האקדמיות (26%).

תרשים 30: התפלגות הסטודנטים החרדים בירושלים לפי סוג מוסד אקדמי, מגדר ותחומי לימוד עיקריים, תשע"ט

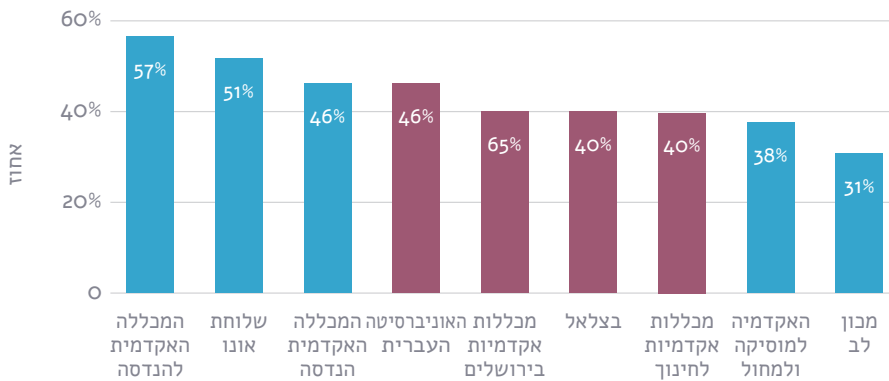
מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס
 הערות: אחוז הסטודנטים מתוך הסטודנטים אשר ידוע סוג הפיקוח אליו השתייכו
 ללא מכללות אקדמיות לחינוך

סטודנטים חרדים לפי מקום מגורים

41% מהסטודנטים החרדים שלמדו בירושלים בשנת הלימודים תשע"ט ובית הספר האחרון שאליו השתייכו היה תחת פיקוח חרדי, גרו בתקופת התיכון בירושלים, זאת לעומת 26% מהסטודנטים שהשתייכו לבתי ספר בפיקוח ממלכתי ו-28% בפיקוח ממלכתי-דתי.

כפי שניתן לראות בתרשים 31, 46% מהסטודנטים שהשתייכו לבתי ספר בפיקוח חרדי ולמדו באוניברסיטה העברית התגוררו בתקופת התיכון בעיר, לעומת 40% מאלה שלמדו במכללות האקדמיות.

תרשים 31: שיעור הסטודנטים במוסדות אקדמיים בירושלים, שלמדו בבתי ספר בפיקוח חרדי וגרו בתקופת התיכון בעיר, תשע"ט

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס
הערה: אחוז הסטודנטים מתוך הסטודנטים אשר ידוע סוג הפיקוח אליו השתייכו

בלוח 3 ניתן לראות את התפלגות מחוז המגורים של הסטודנטים הלומדים בירושלים בשנת תשע"ט. מהנתונים עולה כי 48% מהסטודנטים שבית הספר האחרון שאליו השתייכו היה בפיקוח חרדי גרו בתקופת התיכון במחוז ירושלים, 26% גרו במחוזות תל אביב והמרכז ו-13% ביישובי יהודה ושומרון.

זאת לעומת התפלגות מחוז המגורים בתקופת התיכון בקרב הסטודנטים שבית הספר האחרון שלהם היה בפיקוח ממלכתי-דתי – 35% מהם התגוררו במחוז ירושלים, 25% ביישובי יהודה ושומרון; ובקרב הסטודנטים שלמדו בבית ספר בפיקוח ממלכתי – 32% גרו במחוז ירושלים ו-33% במחוז תל אביב והמרכז.

לוח 3: התפלגות מחוז המגורים בתקופת התיכון של הסטודנטים הלומדים בירושלים, לפי סוג הפיקוח בבית הספר שבו למדו, תשע"ט

מחוז	ממלכתי	ממלכתי-דתי	חרדי
מחוז ירושלים	32%	35%	48%
מחוז תל אביב	13%	6%	4%
מחוז המרכז	9%	3%	3%
מחוז חיפה	23%	19%	14%
מחוז הצפון	10%	4%	12%
מחוז הדרום	7%	8%	7%
יהודה ושומרון	6%	25%	13%

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני הלמ"ס
הערות: אחוז הסטודנטים מתוך הסטודנטים אשר ידוע סוג הפיקוח אליו השתייכו כולל מחוז לא ידוע

נספח א - תפוצת נגיף הקורונה בחברה החרדית בירושלים

במרץ 2020 החלה ההתפרצות הגלובלית של נגיף הקורונה (COVID-19) לתת אותותיה גם בישראל, והיא הובילה להחלטות ממשלתיות על סגירת מוסדות ועסקים, הטלת סגר ועוד.

בתרשים א1, המוצג בעמוד הבא, ניתן לראות כי נתוני התחלואה בחברה החרדית בירושלים היו גבוהים בהשוואה לקבוצות האוכלוסייה האחרות בירושלים⁷, ורמת התחלואה הגיעה לשיאה בסוף חודש ספטמבר 2020, עם כ-19.3 מקרים לאלף תושבים בשכונות החרדיות של ירושלים⁸. לשם השוואה, בקרב תושבי השכונות שאינן חרדיות או ערביות בירושלים עמד שיעור זה בשיאו על 9.2 מקרים לאלף תושבים. התחלואה בשכונות החרדיות עלתה בעיקר סביב שלוש תקופות: חג הפסח, תקופת הקיץ וחגי תשרי.

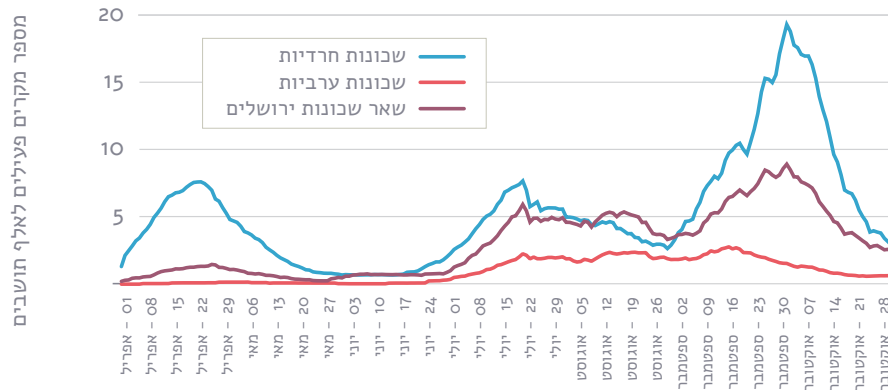
כפי שניתן לראות בתרשים א2, למרות השיעורים הגבוהים של חולים פעילים בשכונות החרדיות בעיר לעומת שאר שכונות בירושלים, שיעור החולים החרדים בירושלים היה נמוך בהשוואה ליישובים אחרים בעלי אוכלוסייה חרדית. לשם השוואה, במודיעין עילית שיעור החולים לאלף תושבים עמד בשיאו על 36.2 חולים, ובביתר עילית על 28.4 חולים לאלף תושבים.

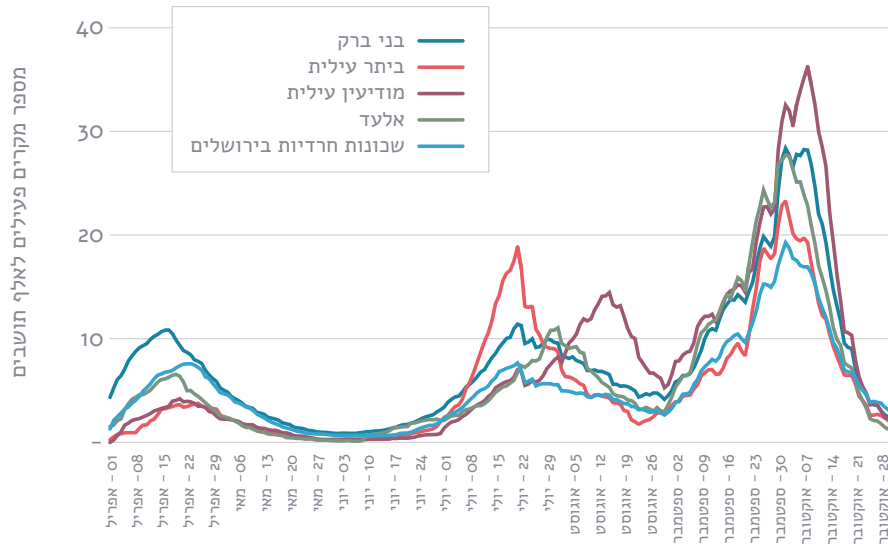
7 מרכז המידע והידע הלאומי למערכה בקורונה (03.07.2020) "מגמת העלייה בתחלואה בירושלים ממוקדת בעיקרה בשכונות חרדיות ובשכונות במזרח העיר".

8 שכונות חרדיות בירושלים: נווה יעקב, רמת שלמה, רמות אלון, סנהדריה, שמואל הנביא ומעלות דפנה, גאולה ומאה שערים, מקור ברוך, רוממה, הר נוף ובית וגן.

תרשים א': מספר יומי של חולי קורונה פעילים בירושלים, לפי אופי זהות השכונות, אפריל-אוקטובר 2020

תרשים א': מספר יומי של חולי קורונה פעילים בשכונות החרדיות בירושלים ובערים נבחרות בעלות אוכלוסייה חרדית, אפריל-אוקטובר 2020

מקור שני הגרפים: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני משרד הבריאות והלמ"ס
הערה: נתוני מספר התושבים בשכונות – נכון לסוף שנת 2019

כפי שניתן לראות בלוח וא, בגל ההתפרצות הראשון, בחודש אפריל, שיעור המקרים הפעילים הגבוה ביותר בשכונות החרדיות בירושלים היה בקרב תושבי השכונות סנהדריה ורמת שלמה. גם בתקופת גל ההתפרצות השני, בחודשים ספטמבר ואוקטובר, ניכר ריבוי מקרים פעילים בשכונת רמת שלמה, עם קרוב ל-30 מקרים פעילים לאלף תושבים. שיעור חולים גבוה נרשם גם בשכונות רוממה, סנהדריה והר נוף.

לוח א': השיעור היומי המקסימלי של חולי קורונה פעילים בירושלים ובשכונות חרדיות נבחרות בכל חודש, אפריל-אוקטובר 2020

אוק'	ספט'	אוגוסט	יולי	יוני	מאי	אפריל	
מספר מקרים פעילים לאלף תושבים							
8.77	7.94	4.05	4.99	0.95	1.67	2.45	ירושלים
19.26	17.10	5.57	7.66	2.02	4.80	7.59	שכונות חרדיות בירושלים
17.53	14.05	3.72	4.81	1.88	2.50	3.09	נווה יעקב
29.76	24.66	6.47	6.88	1.91	5.93	11.85	רמת שלמה
20.18	18.34	5.23	8.37	1.34	2.58	4.87	רמות
22.22	22.35	6.96	10.95	2.98	8.23	14.37	סנהדריה
15.80	13.35	5.27	7.90	2.54	3.81	7.72	שמואל הנביא ותל ארזה
11.76	10.41	4.41	5.71	1.51	6.73	10.12	גאולה ומאה שערים
15.02	12.83	6.99	8.03	1.89	6.38	9.67	מקור ברוך
26.28	23.06	10.02	13.04	3.38	8.56	11.00	רוממה
22.85	20.19	7.06	8.79	3.10	2.41	10.28	הר נוף
18.72	17.43	4.85	5.11	1.56	2.76	4.54	בית וגן

מקור: עיבוד מכון ירושלים למחקרי מדיניות לנתוני משרד הבריאות והלמ"ס
הערה: נתוני מספר התושבים בשכונות – נכון לסוף שנת 2019

תוכנית 'היובל' היא תוכנית ממשלתית אשר ממשיכה את תוכניות הפיתוח של ירושלים. במסגרת התוכנית הוחלט לאפיין את השינויים שעוברת החברה החרדית בירושלים על פי מספר מאפיינים: גודל האוכלוסייה, תעסוקה, רווחה והשכלה גבוהה. דו"ח אינדיקטורים זה - השני בסדרה - מציג את נתוני החברה החרדית בירושלים לפי מאפיינים דמוגרפיים, תעסוקתיים וכלכליים. הדו"ח נכתב בשנת 2020 והוא מנתח את נתוני שנת 2018-2019 תוך השוואה לשנים הקודמות. מהנתונים המוצגים בדו"ח עולה כי בשנים האחרונות חלו שינויים בחברה החרדית, והם באים לידי ביטוי בהשתלבות הדרגתית של חרדים בחברה הכללית בירושלים ובישראל, בדגש על השתלבות בשוק העבודה ובכישות השכלה גבוהה.

עומר ניב, חוקר במכון, שותף בצוות השנתון הסטטיסטי לירושלים ומתמחה בהנגשת נתונים לקהל הרחב בדגש על עיבוד אינטראקטיבי של מידע אקטואלי.

ד"ר מאיה חושן, חוקרת בכירה במכון, מתכננת ערים וגאוגרפית, עורכת השנתון הסטטיסטי לירושלים ומתמחה במחקרי ירושלים בת זמננו בתחומי אוכלוסייה וחברה.

יאיר אסף שפירא, ראש צוות מידע ונתונים במכון, שותף בצוות השנתון הסטטיסטי לירושלים ומתמחה בתכנון, מיפוי, עיבוד נתונים סטטיסטיים והצגתם.

מכון ירושלים למחקרי מדיניות, שהוקם בשנת 1978, הוא מכון מחקר וחשיבה מוביל ומשפיע, המוציא מירושלים תורה חברתית, כלכלית ומרחבית בת קיימא. המכון הוא הכתובת אליה פונים מעצבי מציאות לבירור, קידום והגדרת סוגיות מדיניות, בישראל בכלל ובירושלים בפרט. מחקריו ופעילותו של המכון מסייעים למוסדות ולגופים לעצב וליישם מדיניות חדשנית ואפקטיבית, ומביאים את ירושלים - על מגוון מרכיביה - אל העולם, ואת העולם לירושלים. ירושלים מהווה עבור המכון מקור השראה, שדה מחקר, מעבדה ומרחב יעד להשפעה. פיתוח העיר לטובת מגוון תושביה, אוהביה ומאמיניה, חיזוק מעמדה הגלובלי ומינופה עומדים בראש סדר היום של המכון. עשייתו של המכון יוצאת מירושלים למעגלים רחבים יותר בישראל ובעולם וחוזרת אליה, על מנת לתרום לעיר ולתושביה.